

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjnego Handlowo Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. przeciwko S. W. o zapłatę 13256,03 zł Sąd Rejonowy w Skierniewicach zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11743,81 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2476,22 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, natomiast w kolejnej sprawie o zapłatę kwoty 8571,87 zł między tymi samymi stronami, która została przez Sąd Rejonowy połączona z wyżej opisaną sprawą, Sąd Rejonowy w Skierniewicach zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7912,86 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1298,28 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

[wyrok k.90]

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy poczynił ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy podzielił i przyjął za własne.

Sąd I instancji dokonał zarachowania kwot wpłaconych przez pozwanego na rzecz powodowej Spółki, w pierwszej kolejności na poczet należności głównej, ustalając, że w wyniku opóźnienia powodowi należą się od pozwanego odsetki ustawowe od tych kwot. Następnie Sąd I instancji wyliczył kwotę odsetek za opóźnienie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwoty określone w wyroku, podkreślając, że są to kwoty należne wyłącznie z tytułu odsetek ustawowych.

Sąd Rejonowy ustosunkował się również do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, stwierdzając, że zawezwanie do próby ugodowej przerwało bieg terminu przedawnienia zarówno należności głównej, jak i odsetek ustawowych. Sąd ten uznał również, że bieg terminu przedawnienia został ponownie przerwany w wyniku zapłaty dokonanej przez pozwanego, albowiem doszło wówczas do niewłaściwego uznania długu przez pozwanego również w zakresie odsetek ustawowych.

[uzasadnienie k.100-105]

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok w części, tj. w zakresie pkt 1 a) i c) oraz w zakresie pkt 2 a) i c), czyli w zakresie zasądzonych należności oraz orzeczenia o kosztach procesu.

Apelujący zarzucił naruszenie przepisów:

I. prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c. i art. 321 k.p.c. poprzez:

a) błąd w ustaleniach faktycznych wobec bezpodstawnego przyjęcia, że doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczeń o odsetki, w trybie art. 230 k.p.c., poprzez złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej oraz poprzez zapłatę kwot należności głównych dochodzonych w tej sprawie (faktur),

b) zasądzenie na rzecz powoda kwoty (...)81 zł oraz kwoty 7912,86 zł tytułem należności ubocznych (skapalizowanych odsetek) w sytuacji, gdy powód, zgodnie z żądaniem pozwów, domagał się zasądzenia odsetek w wysokości odpowiednio 1195,09 zł i 1195,09 zł (ewentualnie 2765,60 zł jak wynika z raportu stanowiącego załącznik do pozwu), co stanowi orzeczenie przez Sąd ponad żądanie zawarte w pozwach oraz jego podstaw faktycznych,

II. prawa materialnego, tj.

a) art. 117 § 1 i 2 k.c. przez nieuwzględnienie podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia dochodzonych pozwami roszczeń,

b) art. 123 § 1 pkt 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia dochodzonych pozwem skapitalizowanych odsetek poprzez zawezwanie do próby ugodowej i zapłatę kwot należności głównych z faktur dochodzonych pozwem.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 a) i c) oraz w pkt 2 a) i c) poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

[apelacja k.111-115]

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

[odpowiedź na apelację k.126-127 odwr.]

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

W rozpoznawanej sprawie, w dwóch sprawach połączonych do łącznego rozpoznania, strona powodowa dochodziła od pozwanego należności wynikających z faktur VAT nr: Sp/pas (...) z dnia 13 czerwca 2008 r. płatnej do dnia 12 sierpnia 2008 r., Sp/pas (...) z dnia 12 sierpnia 2008 r. płatnej do dnia 9 września 2008 r. i Sp/pas (...) z dnia 30 lipca 2008 r. płatnej do dnia 27 sierpnia 2008 r.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Rejonowy przyjął, iż należność główna została przez pozwanego spłacona w następujący sposób:

- na poczet należności wynikającej z faktury (...) pozwany w dniu 22 kwietnia 2011 r. zapłacił kwotę 5000 zł a w dniu 27 października 2011 r. kwotę 24297,91 zł,
- na poczet należności głównej z faktur (...) pozwany w dniu 27 października 2011 r. zapłacił kwotę 19484,78 zł.

Do zapłaty pozostały zatem jeszcze odsetki ustawowe należne stronie powodowej z tytułu opóźnienia pozwanego w zapłacie.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy rozważył zarzut przedawnienia roszczenia.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 i 2 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, a także przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje.

Pozwany powoływał się na zawezwanie do próby ugodowej w sprawie I Co 1257/10 przed Sądem Rejonowym w Skierniewicach. Z treści wniosku o zawezwanie do próby ugodowej wynika jednak, że powodowa Spółka wzywała pozwanego do zapłaty należności głównej wynikającej z powyższych faktur, natomiast wezwanie nie obejmowało żądania zapłaty należnych odsetek. Doszło tym samym do przerwania biegu terminu przedawnienia wyłącznie w zakresie należności głównej. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 k.c. tylko wówczas, gdy określona w nim wierzytelność obejmuje precyzyjne określenie zarówno przedmiotu żądania, jak i jego wysokość. Zawezwanie do próby ugodowej może prowadzić do przerwania biegu przedawnienia jedynie w sytuacji, gdy w jego treści w sposób jednoznaczny oznaczono wierzytelność, zarówno pod względem przedmiotu żądania, jak i jej wysokości. Tylko bowiem taki sposób oznaczenia wierzytelności pozwala na jej jednoznaczną identyfikację, a tym samym wiązanie wynikających z art. 123 k.c. skutków

w zakresie biegu terminu przedawnienia (tak m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z 15.11.2012 r., V CSK 515/11, w wyroku z dnia 10.09.2006 r., V CSK 238/06, w wyroku z dnia 25.11.2009 r., sygn. akt II CSK 259/09).

Skoro zatem zawezwanie do próby ugodowej z 2.07.2010 r. obejmowało wyłącznie należność główną, to przerwało bieg terminu przedawnienia tej należności, który to bieg terminu przedawnienia zgodnie z art. 124 k.c. rozpoczął swój bieg na nowo w dniu 1 września 2010 r., tj. od następnego dnia po posiedzeniu, które odbyło się przed Sądem w sprawie zawezwania do próby ugodowej.

Strona powodowa wskazywała, że do ponownego przerwania biegu terminu przedawnienia doszło w dniu zapłaty przez pozwanego należności głównej, na którą opiewały wskazane wyżej faktury. Pozwany podnosił, że płacąc należności z faktur był przeświadczony, że spłaca należność główną i że powodowa Spółka nie będzie dochodziła od niego odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia, albowiem powszechną praktyką w powodowej Spółce było, że jej wspólnicy uiszczali wyłącznie należność główną, niezależnie od tego, z jakim opóźnieniem regulowali swoje zobowiązania pieniężne za zakupioną paszę. Tym samym w ocenie pozwanego nie można uznać, że poprzez spłatę należności głównej, w sposób niewłaściwy uznał istnienie zobowiązania w zakresie odsetek ustawowych. Sąd Okręgowy podziela stanowisko skarżącego w tej kwestii. W uchwale składu siedmiu sędziów z 30.12.1964 r., III PO 35/64 (OSNCP 1965, nr 6, poz. 90) Sąd Najwyższy stwierdził, że uznanie niewłaściwe jest oświadczeniem wiedzy, jednostronnym przyznaniem faktów, nie zaś czynnością prawną. W uzasadnieniu wyroku z 7.03.2003 r., I CKN 11/01, wyjaśnił natomiast, że dla uznania roszczenia wystarczające jest zewnętrzne wyrażenie przeświadczenia o jego istnieniu, a zatem złożenie oświadczenia wiedzy, które wywołuje skutek prawny wynikający z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. dopiero wówczas, gdy jednoznacznie potwierdza istnienie skonkretyzowanego długu. O uznaniu roszczenia można mówić wtedy, gdy określone zachowania dłużnika dotyczą w sposób jednoznaczny skonkretyzowanego, skierowanego przeciwko niemu roszczeniu. Dla zakwalifikowania zachowania dłużnika w kategoriach uznania roszczenia konieczne jest stwierdzenie, że z rozeznaniem daje wyraz temu, iż wierzycielowi przysługuje w stosunku do niego wierzytelność wynikająca z konkretnego stosunku prawnego. Bardziej szczegółowa identyfikacja wierzytelności, w związku z którą następuje uznanie długu jest warunkiem zakwalifikowania w tych kategoriach konkretnego zachowania się dłużnika w tych przede wszystkim sytuacjach, gdy strony sporu pozostają ze sobą w rozmaitych stosunkach prawnych, z których mogą wynikać różne wierzytelności pieniężne. Wymóg ścisłego sprecyzowania roszczenia, będącego przedmiotem uznania wynika z tego, że bieg przedawnienia uznanego roszczenia przerywa się, ale tylko w granicach zakreślonych uznaniem (tak m. in. Sąd Najwyższy w wyrokach z 24.02.1970 r., II PR 5/70; z 16.09.1977 r., III PR 105/77 i z 16.03.2012 r., IV CSK 366/11).

Odsetki ustawowe jako świadczenie uboczne, które odrywa się od świadczenia głównego, ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech. Stronie powodowej należą się zatem odsetki ustawowe od kwot, na które opiewały faktury objęte pozwami w obu połączonych sprawach, za okres trzech lat wstecz od daty wytoczenia powództwa, tj. od 1 sierpnia 2009 r. do dnia 1 sierpnia 2012 r.

Z tytułu należności wynikającej z faktury (...) pozwany w dniu 22 kwietnia 2011 r. zapłacił kwotę 5000 zł a w dniu 27 października 2011 r. - kwotę 24297,91 zł. Należne odsetki ustawowe wynoszą zatem łącznie 10615,41 zł (6573,97 zł od kwoty 29297,91 zł za okres od 1 sierpnia 2009 r. do dnia 22 kwietnia 2011 r. oraz 4041,44 zł od kwoty 24297,91 zł za okres od dnia 23 kwietnia 2011 r. do dnia 1 sierpnia 2012 r.).

Z tytułu należności wynikających z faktur (...) pozwany w dniu 27 października 2011 r. zapłacił kwotę 19484,78 zł. Należne odsetki ustawowe wynoszą zatem łącznie 5676,74 zł za okres od 1 sierpnia 2009 r. do 27 października 2011 r.

Powyższe kwoty należy odnieść do żądań zawartych w pozwach w rozpoznawanych sprawach. W sprawie o zapłatę kwoty 13265,03 zł powodowa Spółka dochodziła zapłaty od pozwanego należności głównej w wysokości 12069,94 zł i skapitalizowanych odsetek ustawowych na datę wytoczenia powództwa w wysokości 1195,09 zł.

Natomiast w sprawie o zapłatę kwoty 8571,87 zł powodowa Spółka wskazała w uzasadnieniu pozwu, że na dochodzoną kwotę składa się 12069,94 zł z tytułu należności głównej oraz 1195,09 zł z tytułu skapitalizowanych odsetek ustawowych na datę wytoczenia powództwa. Porównanie kwot wskazanych w uzasadnieniu pozwu z dochodzoną

kwotą wyraźnie wskazuje, że pełnomocnik strony powodowej albo popełnił błąd rachunkowy albo też zawarł w uzasadnieniu w sprawie o zapłatę kwoty 8571,87 zł wyliczenie tożsame z tym, które przedstawił w uzasadnieniu w sprawie o zapłatę kwoty 13265,03 zł.

Ustosunkowując się jednak do zarzutu naruszenia przepisu art. 321 k.p.c. należy stwierdzić, że w toku postępowania pełnomocnik strony powodowej nie sprecyzował ani nie sprostował żądań i kwot wymienionych w uzasadnieniu w sprawie o zapłatę kwoty 8571,87 zł. Sąd natomiast jest związany żądaniem stron. Sąd Okręgowy przyjął zatem, że w niniejszej sprawie strona powodowa dochodziła od pozwanego z tytułu skapitalizowanych odsetek również kwoty 1195,09 zł.

Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie, przyjmuje się, że żądanie odsetek od sumy pieniężnej jest samodzielnym roszczeniem prawa materialnego. Pozostaje ono w dyspozycji osoby uprawnionej i może być - w zależności od woli tej osoby - dochodzone lub nie, łącznie z kapitałem lub osobno, w całości lub w części, za cały okres albo tylko za mniejsze odstępy czasowe. W każdym wypadku określenie wysokości odsetek (stopy procentowej), ich okresu i terminu płatności, jest elementem określenia żądania (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.) i wiąże sąd, o ile nie zachodzą wyjątkowe okoliczności nakazujące orzekanie ponad żądanie (tak m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12.09.1990 r., I CR 466/90).

Skoro zatem strona powodowa określiła należne jej skapitalizowane odsetki ustawowe w obu łącznie rozpoznawanych sprawach – w każdej z nich na kwotę po 1195,09 zł i żądania swego do chwili zamknięcia rozprawy nie zmodyfikowała, to Sąd Rejonowy, zasądzając należność jedynie z tytułu odsetek ustawowych i zasądzając je w wysokości odpowiednio 11743,81 zł i 7912,86 zł naruszył przepis art. 321 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił wyrok Sądu I instancji i orzekł jak w pkt I.

Zmiana wysokości zasądzonych kwot pociągała za sobą zmianę rozliczenia kosztów procesu za pierwszą instancję.

W sprawie o zapłatę kwoty 13265,03 zł strona powodowa wygrała proces w 10 % i poniosła łącznie koszty procesu w wysokości 3081 zł. Pozwany poniósł te koszty w kwocie 2417 zł. W związku z tym strona powodowa zobowiązana jest do zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu w wysokości 1867,20 zł.

W sprawie o zapłatę kwoty 8571,87 zł strona powodowa wygrała proces w 14 % i poniosła łącznie koszty procesu w wysokości 1517 zł. Pozwany poniósł te koszty w kwocie 1217 zł. W związku z tym strona powodowa zobowiązana jest do zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu w wysokości 834,26 zł.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 1744 zł. tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu apelacyjnym, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 5 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.) i § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 5 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1348 z późn. zm.), albowiem pozwany wygrał apelację w 87 %, ponosząc koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 2184 zł, a strona powodowa poniosła koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 1200 zł.